

Asia: VN/27681/2025

Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain kehittämistarpeiden arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne arviomuistion luvusta 5 (Valvontalain 1 luku Yleiset säännökset)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 6 (Valvontalain 2 luku Palveluntuottajaa ja toimintaa koskevat edellytykset)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 7 (Valvontalain 3 luku Palveluntuottajien ja palveluyksiköiden rekisteröinti)

Digi- ja väestötietovirasto, jäljempänä DVV, pitää ehdotusta Soterista master-rekisterinä yleisellä tasolla kannatettavana. Master-rekisteri vähentäisi päällekkäisten tietojen ylläpitoa eri järjestelmissä ja voisi lisätä yhteentoimivuutta ja tietojen pysymistä ajantasaisina. DVV kuitenkin näkee, että arviomuistiossa kuivailtuun master-rekisteri-tavoitteeseen liittyy järjestelmien erilaisista käyttötarkoituksista johtuvia toiminnallisia ja teknisiä haasteita.

Digi- ja väestötietoviraston tuottamassa Suomi.fi-palvelutietovarannossa on kattavasti tietoa julkisista palveluista ja niiden asiointikanavista. Julkishallinnon organisaatioilla on Palvelutietovarannon käyttövelvollisuus. Käyttövelvollisuudesta säädetään hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetussa laissa (571/2016), jäljempänä tukipalvelulaki. Yrityksillä ja järjestöillä on oikeus käyttää Palvelutietovarantoa halutessaan. Valvontalain mahdollisista muutoksista huolimatta on huomioitava, että hyvinvointialueilla säilyy tukipalvelulain velvoitteet ja hyvinvointialueiden on huolehdittava, että tiedot hyvinvointialueiden palveluista on tuotettu Palvelutietovarantoon.

Palvelutietovarannon käyttövelvollisuus koskee kaikkia julkisen hallinnon organisaatioita ja PTV:hen kuvataan sote-palveluiden lisäksi kaikki muutkin julkiset palvelut. Tämän takia PTV:n tietomallia ei

voida muuttaa merkittävästi siten, että se olisi muokattu vain yhden sektorin tarpeisiin. Palvelutietovarannossa on esimerkiksi integraatio liikuntapaikkojen LIPAS-järjestelmään, joka sisältää kattavasti tietoja kuntien liikuntapaikoista. Jos PTV:n tietomallia muutettaisiin esimerkiksi siten, että siihen lisättäisiin uutena käsitteenä palveluyksikkö, ei malli olisi välttämättä soveltuva esimerkiksi liikuntapaikkojen kuvaamiseen.

Soterin tietojen hyödyntäminen PTV:ssä on ollut aiemmin alustavasti suunnitteilla, mutta integraation toteuttamista ei ole aloitettu. Suurimmat syyt taustalla ovat olleet Soterin ja PTV:n tietomallien yhteensovittamiseen liittyviä. Koska kumpikin palvelu on suunniteltu erilaisiin käyttötarkoituksiin, on niiden yhteensovittaminen vaikeaa. Soteri on sosiaali- ja terveystietojen rekisteröimiseen ja valvontaan liittyvä järjestelmä, kun taas Palvelutietovarantoon kuvataan palvelut loppukäyttäjien näkökulmasta. Koska käyttötarkoitukset ja käyttäjäryhmät ovat hyvin erilaiset, ovat myös kerättävät tiedot monelta osin luonteeltaan hyvin erilaiset ja siksi yhteensovittaminen on vaikeaa.

Soterin palveluyksikön käsite on haasteellinen myös Palvelutietovarannon kannalta, vastaavasti kuin arviomuistiossa hyvinvointialueet ja Kela ovat haasteita kuvanneet: jos jokainen palveluntuottaja voi määrittellä palveluyksikön itse, on tietojen yhteismitallinen hyödyntäminen muualla haastavaa. Palvelutietovarannossa ei ole suoraan palveluyksikköä vastaavaa käsitettä. Palvelutietovarannon käyttäjäorganisaatioita ohjeistetaan kuvaamaan organisaationsa mahdollisimman vähillä hierarkiatasoilla, loppukäyttäjälähtöisesti. Esimerkiksi hyvinvointialueilla on Palvelutietovarannossa vain yksi organisaatiotaso.

Sen sijaan palvelupisteen käsitteen määrittely valvontalain soveltamisohjeessa ("Palvelupisteellä tarkoitetaan valvontalain soveltamisohjeen mukaan tosiasiallista paikkaa, jossa palveluyksikköön rekisteröityjä palveluja tuotetaan".) vastaa PTV:n palvelupaikan käsitettä melko hyvin. Jos palvelupisteen käsite vakiinnutettaisiin Soterissa, olisi tietojen hyödyntäminen myös PTV:ssä helpompaa. Palvelupisteen käsitteen tarkempi määrittely ja yhteensovittaminen Palvelutietovarannon kanssa vaatisi kuitenkin jatkotyöstöä, jotta palvelupaikan kriteerit olisivat yhdenmukaiset. Esimerkiksi eroavaisuuksia voi olla siinä, miten laaja kokonaisuus voi muodostaa yhden palvelupaikan: onko kyseessä esimerkiksi koko keskussairaala vai yksittäinen keskussairaalan osasto.

Palvelutietovarannon näkökulmasta Soteri-rekisteri tarjoaa palvelupaikkoja koskevat perustiedot, jotka eivät kuitenkaan yksinään kata loppukäyttäjien tietotarpeita. Jos Soterista tulisi master-rekisteri, olisi joka tapauksessa tarpeen täydentää Soterista saatavia tietoja Palvelutietovarannossa, esimerkiksi toimipaikkojen aukioloaikojen osalta. Aukioloaikojen päivittäminen Soteriin ei ole tarkoituksenmukaista, jos tällaista tietoa ei Soteriin tällä hetkellä kerätä. On siis huomioitava, että vaikka Soteriin ja PTV:hen kumpaankin kirjataan tietoja palvelupaikoista, ei kerättävä tietosisältö ole kuitenkaan monelta osin sama johtuen järjestelmien erilaisista käyttötarkoituksista.

Yksi keskeinen ero Soterin ja PTV:n välillä on loppuasiakkaiden näkökulmasta kuvatut palveluiden kuvaukset. DVV toteaa, että näitä tietoja tulisi ylläpitää Palvelutietovarannossa, tarkempien palvelukuvausten tuottaminen Soteriin ei ole tarkoituksenmukaista. PTV on loppukäyttäjille suunnattujen palvelutietojen master-tietovaranto ja tämän vuoksi loppuasiakkaille suunnatut palvelujen kuvaukset tulee tuottaa Soterin sijaan Suomi.fi-palvelutietovarantoon. Palvelutietovarannon tietoja hyödynnetään erityisesti loppukäyttäjien asiakasohjaukseen. Asiakslähtöisellä ja ajantasaisella palvelutiedolla voidaan myös välttää osa palveluiden käyttäjien kysymyksistä, joita organisaatioille tulee, kun ohjeistukset ovat vaillinaisia.

Kaikki hyvinvointialueet ovat kuvanneet palvelunsa kattavasti Palvelutietovarantoon ja kaikilla hyvinvointialueilla on vähintään yksi integraatio, jonka kautta ne hakevat tietoja Palvelutietovarannosta esimerkiksi omille verkkosivuilleen tai alueellisille hyvinvointitarjottimille. Lisäksi hyvinvointialueiden palvelutietoja haetaan laajasti esimerkiksi Digifinlandin palveluihin. Palvelutietovarannon rooli hyvinvointialueiden loppukäyttäjille suunnattujen palvelutietojen master-tietovarantona on vakiinnuttanut paikkansa.

Soteriin ilmoitettavien tietojen käyttäminen eri rekistereiden ydintietoina tulisi vähentämään palveluntuottajille tiedon tuottamisvelvoitteista aiheutuvaa päällekkäistä työtä. Soterin kehittäminen master-rekisteriksi vaatisi kuitenkin kehittämistä sekä Soterissa että Soteria master-tietolähteenä hyödyntävissä järjestelmissä. Muutokset tulevat aiheuttamaan työtä ja kokonaisuuden kannalta on olennaista arvioida, miten kokonaisarkkitehtuuri on tarkoituksenmukaisinta rakentaa, miten muutosten aiheuttama lisätyö saataisiin minimoitua ja mitkä ovat eri vaihtoehtojen kustannussäästöpotentiaalit pitkällä aikavälillä. Jos PTV:n tietomallia muutettaisiin Soteri-masterin myötä, tulisi hyvinvointialueille paljon työtä ja kustannuksia siitä, että ne joutuisivat tekemään muutoksia PTV-tietoihinsa ja PTV-integraatioihinsa. Nämä kustannukset olisivat pääosin kertaluonteisia, mutta koska PTV-tietoja hyödynnetään laajasti hyvinvointialueilla, olisivat muutostarpeet isot.

Palvelutietovarannon kehittäminen siten, että se pystyisi hyödyntämään Soteri-rekisterissä olevaa tietoa teknisten rajapintojen kautta, aiheuttaisi isoja kehityskustannuksia. Integraatio vaatisi muutoksia myös Soteriin. Käytännössä DVV tulisi tarvitsemaan lisäresursseja Soteri-PTV-integraation toteuttamiseen ja palveluntuottajien neuvontaan tietojen ylläpidossa. Valittu integraation toteutustapa vaikuttaa suuresti kustannuksiin.

Kommenttinne arviomuistion luvusta 8 (Valvontalain 4 luku Oma- ja yhteisvalvonta)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 9 (Valvontalain 5 luku Viranomaisvalvonta)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 10 (Valvontalain 7 luku Erinäiset säännökset)

-

Kommenttinne arviomuiston luvusta 11 (Valvontalain 8 luku Voimaantulo)

-

Kommenttinne arviomuiston luvusta 12 (Erinäiset kysymykset)

-

Muut kommenttinne arviomuistiosta

-

Salovaara Timo
Digi- ja väestötietovirasto

Tuokkola Terhi
Digi- ja väestötietovirasto